

تبیین هموارسازی سود از منظر تأمین مالی و قضاوت حسابرس در شرکتهای با فرصت سرمایه‌گذاری متفاوت

امید صباغیان طوسی^۱

زهرا مرادی^۲

شهره یزدانی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۲۴

چکیده

این پژوهش به تبیین هموارسازی سود از نظر تأمین مالی و قضاوت حسابرس در فرصت‌های سرمایه‌گذاری متفاوت می‌پردازد.

داده‌های ۳۲۰ شرکت ۱۳۸۹ با استفاده از نرم‌افزار اقتصادسنجی ای‌ویوز مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با استفاده از ارزش میانه در هر معیار فرصت سرمایه‌گذاری، جامعه آماری به دو گروه شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا و پایین طبقه‌بندی شد و آزمون‌های آماری با روش‌های حداقل مربعات معمولی و حداکثر لگاریتم درست‌نمایی در پنل‌های فاقد ساختار، صورت پذیرفت.

یافته‌ها نشان داد بین هموارسازی سود و تأمین مالی در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا که با معیار نسبت مجموع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری بدهی‌های بلندمدت به کل دارایی‌ها تفکیک شده‌اند، رابطه مثبت و در معیار نسبت رشد اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات رابطه منفی وجود دارد. بین هموارسازی سود و تأمین مالی در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین که با معیار نسبت ارزش بازار دارایی‌ها به ارزش دفتری تفکیک شده‌اند رابطه‌ای مشاهده نشد ولی در معیار نسبت ناخالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات به مجموع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری بدهی‌های بلندمدت رابطه منفی وجود دارد. متغیرهای تبیین‌کننده قضاوت حسابرس در هر دو گروه بر هموارسازی سود اثرگذار هستند.

۱ گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران. OmidSabaghiyan@yahoo.com

۲ گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران. (نویسنده مسئول): z-Moradi@damavandiau.ac.ir

۳ گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران. yazdani-82@yahoo.com

می‌توان از یافته‌ها برای شناسایی شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا استفاده کرد. از طرفی به برای رسیدن به بازده مورد انتظار، توجه به قضاوت و تجربه حسابرسان در کنترل هموارسازی سود و روش تأمین مالی شرکت‌ها توصیه می‌شود.

با مقایسه ضریب تعیین و آماره دوربین واتسن، مشخص شد که در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا، نسبت مجموع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری بدهی‌های بلندمدت به کل دارایی‌ها و در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری دارایی‌ها، معیارهای بهینه‌ای برای تفکیک فرصت‌های سرمایه‌گذاری هستند.

واژه‌های کلیدی: قضاوت حرفه‌ای، اهمیت، هموارسازی سود، تأمین مالی، فرصت سرمایه‌گذاری.

۱- مقدمه

یکی از مباحثی که به خوبی در مبانی نظری اقتصاد مالی به آن پرداخته شده است، حساسیت هزینه‌های سرمایه‌گذاری نسبت به جریان وجه نقد است (مدانلو، نادریان، خوزین و گرگانلی‌دوجی، ۱۴۰۰). از آنجا که میزان اتکای یک شرکت بر منابع داخلی از طریق حساسیت سرمایه‌گذاری به جریان نقدی آن شرکت تعیین می‌شود، اعتباردهندگان علاقه مند به اطلاعاتی هستند که بتوانند توان واحد تجاری را در بازپرداخت به موقع اصل و فرع تسهیلات دریافتی ارزیابی کنند (پیترسون و آرون^۱، ۲۰۱۸). از طرفی قضاوت و تصمیم‌گیری صحیح، کارایی بازارهای مالی و تخصیص مناسب منابع را در پی خواهد داشت و منجر به تحقق اهداف اقتصادی و اجتماعی می‌گردد (اسکالرا و تالپوا^۲، ۲۰۱۴). لذا فرصت‌های سرمایه‌گذاری نقش مهمی در حیطه مالی بازی می‌کنند و مسئله تأمین مالی و قضاوت حرفه‌ای برای شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا بیشتر دارای اهمیت است (برزینسکایا^۳، ۲۰۱۷ و دو، لی، لین و وانگ^۴، ۲۰۱۸). از سوی دیگر مطابق با نظریه نمایندگی^۵ عدم تقارن اطلاعاتی باعث می‌شود تا تأمین‌کنندگان سرمایه، قیمت سهام را کاهش و هزینه تأمین مالی را افزایش دهند، زیرا استنباط می‌کنند که شرکت‌هایی که در حال تأمین مالی هستند، به شیوه‌ای نامناسب عمل می‌کنند (سیدنی، لئونگ، سیرینیدهی و زی^۶، ۲۰۱۷). همچنین با استناد به نظریه کیفیت سود^۷ تصمیمات انفرادی و اختیار عمل مدیران در استفاده از اصول تحقق و تطابق، برآورد و پیش‌بینی از عواملی است که کیفیت سود را تحت تأثیر قرار می‌دهد (خواجوی و

¹ Peterson & Arun

² Scalera & Talpová

³ Berezinskaya

⁴ Du, Li, Lin, Wang

⁵ Agency Theory

⁶ Sidney, Leung, Srinidhi and Xie

⁷ Earning Quality Theory

ناظمی، ۱۳۸۴). بنابراین شناخت انگیزه‌ها، قضاوت و تصمیم‌گیری در مورد ابزارهای هموارسازی سود امری ضروری است (قائمی، قیطاسوند و توجکی، ۱۳۸۲). از طرفی بحران‌های مالی و گسترش رسوایی‌های ناشی از آن، قضاوت در حسابرسی را به عنوان موضوعی چالش برانگیز و با اهمیت مطرح کرده بطوری که می‌توان با بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت حسابرسی، برای کاهش بحران‌های مالی، قدمی مهم برداشت (رمضانی، آذین‌فر، غلام‌نیاروشن و فلاح، ۱۴۰۱). همان‌گونه که ویسی‌زاده، شکرخواه و امیری (۱۴۰۰) از ارزش در معرض ریسک به عنوان سنج‌های برای کمی‌سازی ریسک و مبنایی برای محاسبه سرمایه مورد نیاز نهادهای مالی در حوزه نظارتی استفاده کردند. نقش نظارتی حسابرسان در ارزشیابی و محدود کردن هموارسازی سود در داد و ستدهای اقتصادی بزرگ دنیا و پدیدار شدن بازار، قابل تامل است و موفقیت آینده حرفه حسابرسی در گرو شفاف‌سازی، ارائه به موقع گزارش‌ها، استقلال و قضاوت حرفه‌ای است (باباجانی، بولو، و عالی زاده، ۱۳۹۱). ارزش حسابرسی نیز در بازنگری تحمیلی در صلاح‌دید مدیریت و ریسک اطلاعات، به واسطه‌ی مقدار احتیاط انباشته شده و تعیین سطوح اهمیت در انجام هر کار حسابرسی نمایان می‌شود (چن، زیان چن، لوبو و وانگ^۱، ۲۰۱۱). از آنجا که شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا و پایین، در ساختار مالکیت متفاوت‌اند، (لای^۲، ۲۰۰۹)، روابط نمایندگی و ریسک‌های ورشکستگی نیز سبب تفاوت در اثربخشی حسابرسی در گزارشگری مالی آن‌ها می‌شود (نورتون^۳، ۲۰۱۸). این محیط شرایطی را فراهم می‌کند تا بتوان در پژوهش حاضر، قضاوت حرفه‌ای حسابرسان در شرکت‌های با فرصت‌های سرمایه‌گذاری متفاوت و مسئله نمایندگی و تفاوت در انگیزه مدیران، در هموارسازی سود و محدودیت‌های مداخله‌گر در فرآیند تأمین مالی را با هم مقایسه کرد.

اگرچه پژوهش‌های زیادی در این حوزه صورت گرفته و یافته‌های ارزشمندی نیز کشف شده است، اما تاکنون پژوهشی که به تبیین هموارسازی سود از منظر تأمین مالی و قضاوت حسابرسان در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری متفاوت بپردازد، مشاهده نشده است. در نتیجه، ضروری است این موضوع مورد بررسی تجربی قرار گیرد تا مشخص گردد که آیا بین هموارسازی سود و تأمین مالی در شرکت‌های با فرصت‌های سرمایه‌گذاری متفاوت رابطه وجود دارد؟ و آیا هموارسازی سود متأثر از قضاوت حسابرسان در شرکت‌های با فرصت‌های سرمایه‌گذاری متفاوت بوده است؟ به عبارت دیگر آیا متغیرهای مستقل توانایی توضیح و تبیین متغیر وابسته را دارند یا خیر؟ و این که قدرت توضیح‌دهندگی متغیر مستقل در فرصت‌های سرمایه‌گذاری بالا و پایین چگونه بوده است؟

ایده اصلی این مطالعه از منابع خارجی گرفته شده و ترکیب این متغیرها با هم دیگر در یک پژوهش، تاکنون در ایران انجام نشده است. لذا پیش‌بینی می‌شود نتایج آن نوآور باشد و انتظار می‌رود رهنمودهایی برای تصمیم‌های تحلیل‌گران مالی و عملیاتی، کارگزاران بورس و شرکت‌های سرمایه‌گذاری در اتخاذ پرتفوی بهینه، فراهم کند.

¹ Chen, Zeyun Chen, Lobo & Wang

² Lai

³ Norton

هم‌چنین یافته‌ها می‌تواند در راستای کسب شناخت بیشتر و تدوین مقررات و ضوابط حاکم بر نحوه گزارشگری مالی مؤثر باشد. لذا هدف پژوهش بر این منظور استوار است که در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری متفاوت میزان اثربخشی قضاوت حسابرسی بر کنترل هموارسازی سود در زمان تأمین مالی و محدودیت‌های مالی، که منجر به حفظ اطلاعات واقعی در گزارشگری مالی و حمایت از حقوق سهام‌داران می‌شود، با هم دیگر مقایسه گردد. ساختار مقاله در ادامه به این ترتیب است که ابتدا با مروری بر مبانی نظری و پیشینه تجربی، پژوهش‌های متنوعی که در حوزه‌های هموارسازی سود، تأمین مالی، قضاوت حسابرسی و فرصت‌های سرمایه‌گذاری صورت گرفته، مورد بررسی قرار گرفته است. سپس با بسط فرضیه‌ها، به تشریح روش پژوهش و نحوه محاسبه متغیرها پرداخته شده است. در گام بعدی با انجام آزمون‌های آماری و با استناد به یافته‌ها، نتیجه‌گیری موضوع ارائه شده است. در بخش انتهایی نیز پیشنهادهای کاربردی بیان شده است.

۲- مبانی نظری پژوهش

هدف از حسابرسی صورت‌های مالی این است که حسابرس بتواند در مورد تهیه صورت‌های مالی براساس استانداردهای حسابداری از تمام جنبه‌های با اهمیت اظهار نظر کند. تعیین این که چه چیز با اهمیت می‌باشد، قضاوت حرفه‌ای است. حسابرس در برنامه‌ریزی حسابرسی، میزان قابل قبولی از اهمیت را مشخص می‌کند که بتواند اشتباهات و یا تحریف‌های با اهمیت را کشف نماید. ارائه صحیح و منصفانه صورت‌های مالی بر مفهوم اهمیت استوار می‌باشد. در این رابطه موضوعاتی وجود دارند که باید در تصمیم‌گیری درباره اهمیت لحاظ شوند. هیچ مجموعه قانونی مشخصی وجود ندارد که برای تعیین اهمیت در همه شرایط قابل اعمال باشد، زیرا که اهمیت موضوعی نسبی است. آنچه که می‌تواند در موقعیتی مهم باشد ممکن است در موقعیتی دیگر مهم نباشد. ارزیابی آنچه مهم می‌باشد، موضوع قضاوت حرفه‌ای و تجربه حسابرس است (ISA, No.320). با افزایش دوره تصدی و تخصص در صنعت صاحب‌کار، حسابرسان می‌توانند خدمات حرفه‌ای بهتری را به جامعه ارائه دهند. هموارسازی سود^۱: نوعی عمل آگاهانه است که توسط مدیریت و با استفاده از ابزارهای خاصی در حسابداری برای کاستن از نوسانات در سود انجام می‌گیرد. به بیان دیگر هموارسازی سود در محدوده اصول و استانداردهای پذیرفته شده حسابداری حاصل می‌شود و عبارت است از اعمال نظر مدیریت شرکت در تقدم و تاخر ثبت حسابداری هزینه‌ها و درآمدها یا انتقال آن‌ها به سال‌های بعد، بطوری که شرکت در طول چند سال متوالی از روند سود بدون تغییرات عمده برخوردار شود و هدف از آن نشان دادن ثبات و پویایی شرکت است (دو، لی، و وانگ، ۲۰۱۸). تأمین مالی از طریق بدهی: پولی است که معمولاً در مقابل یک وثیقه داده می‌شود؛ مشروط بر این که اصل بدهی به همراه بهره‌ای ثابت یا متغیر در زمانی خاص بازپرداخت شود. تأمین مالی از طریق سهام: فرآیند افزایش سرمایه از طریق فروش سهام است که عمدتاً به فروش بهره مالکیت برای جمع‌آوری وجوه لازم برای اهداف تجاری اشاره

^۱ Income Smoothing

دارد. این نوع تأمین مالی شامل طیف گسترده‌ای از عرضه بلوکی سهام تا عرضه‌های اولیه عمومی را در بر می‌گیرد (لینک، نتر و شو^۱، ۲۰۱۳). سرمایه‌گذاری^۲: فعالیت در قالب به کارگیری وجوهی است که بتواند منجر به ورود جریان نقدی سودآور در آینده باشد و از به تعویق انداختن مصرف فعلی برای دستیابی به امکان بیشتر در آینده حاصل می‌شود. با استناد به نظریه‌های شتاب ساده^۳ و شتاب انعطاف‌پذیر^۴ سرمایه‌گذاری و کیوتوبین^۵، فرصت‌های سرمایه‌گذاری خود به خود اتفاق نمی‌افتند. بلکه آن‌ها را باید شناسایی نمود و یا این‌که آن‌ها را بوجود آورد. انواع فرصت‌های سرمایه‌گذاری ممکن است از سطوح مختلف شرکت سرچشمه بگیرد. برخی از فرصت‌ها، ممکن است توسط مدیریت عالی سازمان یا اعضای هیات مدیره از طریق اقدامات استراتژیک نظیر بسط و گسترش فعالیت شرکت با اتخاذ سیاست‌های مالی برای ورود به بازارهای جدید به جهت رفع محدودیت‌های مالی ارائه شود (حویت، مکس، هوج، فرانک، پرت و جامی^۶، ۲۰۱۵). از طرفی مطابق با نظریه علامت‌دهی^۷ شرکت‌هایی که حسابرسان با کیفیت بالا انتخاب می‌کنند، دارای کیفیت سود بالایی هستند و با این انتخاب به طور ضمنی در خصوص ارزش سرمایه‌گذاری در سهام‌شان به بازار سرمایه علامت می‌دهند. این سیگنال وقتی همراه با دریافت گزارش حسابرسان مقبول باشد، توان تأمین مالی از طریق بازار سرمایه برای شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا را دو چندان می‌کند.

۳- پیشینه تجربی پژوهش

صالح و فلاح^۸ (۲۰۲۱) با مطالعه سنجش تأثیر کیفیت حسابرسان بر کاهش ریسک‌های حرفه و در نظر گرفتن خطر پرونده‌های فساد اداری و مالی و فقدان قوانین حاکم بر حرفه، بیان کردند که انعطاف‌پذیری قوانین، اجازه صدور دستورالعمل‌هایی که منشاء این تخلفات را محدود کند به جامعه مالی می‌دهد. ضمن این که حفظ استقلال حرفه حسابرسان در ارائه گزارش افشاء مالی، بیان صادقانه و نظر فنی در مورد صورت‌های مالی، می‌تواند سبب دستیابی به منافع عمومی در بخش دولتی و خصوصی شود. با بررسی رفتارهای فرصت‌طلبانه چودهاری، مرکلی و اسپچیر^۹ (۲۰۲۰) مشاهده کردند شرکت‌هایی که انگیزه مدیریت سود دارند و دارای گزارشگری مالی با کیفیت ضعیف هستند، بیشتر از تعدیلات پیشنهادی حسابرسان استفاده می‌کنند. در پژوهشی دیگر نورتون (۲۰۱۸) اثبات کرد که پول‌شویی در سال‌های اخیر به دلیل سازگاری با تروریسم، باعث تغییر قوانین شده و نقش نظارتی

¹ Linck, Netter and Shu

² Investment

³ Acceleration Principle Theory

⁴ Flexible Acceleration Theory

⁵ Tobin's Q

⁶ Hewitt, Max, Hodge, Frank, Pratt, Jamie

⁷ Signalling Theory

⁸ Salih & Flayyih

⁹ Choudhary, Merkley, Schipper

حسابرسان در معرض تبدیل شدن به یک مقام اجرایی قضائی در بخش خصوصی است. حسابرسان موظفانند گزارش فعالیت‌های مشکوک را در یک پایگاه داده آنلاین (ELMER^۱)، اما بدون راهنمایی در مورد چگونگی تنظیم شکایت بارگذاری کنند و محدودیت‌ها را بعنوان موارد عدم رسیدگی افشا کنند. پیترسون و آرون (۲۰۱۸) نیز مشاهده کردند بانک‌هایی که دارای وام‌های قابل توجهی بوده و سودآورتر هستند و از حداقل کنترل نظارتی بهره می‌برند، هموارسازی سود بیشتری انجام می‌دهند. آن‌ها در زمان رکود به دنبال تأمین مالی بوده و از ارقام حسابداری و هموارسازی سود با هدف پایداری سیستم بانکی و مقررات وام استفاده می‌کنند. جیپر، هایل و لئوز^۲ (۲۰۱۸) از زاویه‌ای دیگر به موضوع نگاه کرده و دوره شناخت صاحبکار را مدنظر قرار دادند، و به این باور رسیدند که در طول دوره تصدی، کاهش در کیفیت حسابرسان رخ نخواهد داد و اثر چرخش اجباری پنج ساله مؤسسات بر کیفیت حسابرسان، با توجه به زمان صرف شده و بهای تمام شده هر کار حسابرسان ناچیز خواهد بود و فقط طول دوره رسیدگی را افزایش می‌دهد. در مقابل سیدنی، لئونگ، سیرینیدی و زی (۲۰۱۷) بیان کردند که معتبر بودن حسابرسان، کیفیت سود را بهبود می‌بخشد و احتمال بهبود آن با افزایش دوره تصدی برای شرکت‌های با عدم تقارن اطلاعاتی، بیشتر است و نیاز به دانش خاص نوع فعالیت صاحبکار دارد. در زمینه سرمایه‌گذاری چن و پیر^۳ (۲۰۱۷) دریافتند که افزایش انحراف استاندارد در سرمایه‌گذاری شرکت‌های همکار، با افزایش ۴ درصدی سرمایه‌گذاری شرکت مرتبط است و با شناسایی پیامدهای اقتصادی اثرات هم‌ترازان، متوجه شدند که وقتی آن‌ها دارای مزایای اطلاعاتی هستند و کیفیت افشا بالاتری دارند، با رقابت شدیدتری روبه‌رو می‌شوند. از طرفی ارشوا^۴ (۲۰۱۷) در خصوص بهبود شرایط سرمایه‌گذاری در روسیه و تأثیر مثبت آن بر ورود سرمایه‌گذار خارجی، توجه به ایده‌ها و واکنش به موضوعات و موانع فعالیت‌های سرمایه‌گذاری، را مطرح کرد. همچنین دیبروا^۵ (۲۰۱۵) در فرانسه در رابطه با سرمایه‌گذاری فرشتگان کسب و کار، تجزیه و تحلیل SWOT^۶ را به پژوهش‌گران پیشنهاد داد. گوتیرز، آزوفرا و اولما^۷ (۲۰۱۵) نیز به این نتیجه رسیدند که تأثیر آشفته‌گی مالی بر سرمایه‌گذاری با توجه به فرصت‌های موجود برای شرکت‌ها متفاوت است. شرکت‌های در بحران مالی با فرصت‌های کمتر، تمایل بیشتری به سرمایه‌گذاری دارند، در حالی که شرکت‌هایی که در بحران مالی، فرصت‌های بهتری دارند، رفتار سرمایه‌گذاری متفاوتی نسبت به شرکت‌های سالم ارائه نمی‌دهند. از منظر رویکردهای مدیریت مالی حویت، مکس، هوج، فرانک، پرت و جامی (۲۰۱۴) بیان کردند که روش مدیریت سود تنها وقتی متأثر از تمایل به سرمایه‌گذاری در شرکت است که انگیزه اساسی مدیریت سود، اعتماد سرمایه‌گذار به مدیر را نقض نکرده باشد. از طرفی سرمایه‌گذاران

^۱ Electronic Legislation, Manuals and Essential References (ELMER)

^۲ Gipper, Hail, Leuz

^۳ Chen, Peer

^۴ Ershova

^۵ Dibrova

^۶ Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (SWOT)

^۷ Gutiérrez, Azofra, Olmo

دیدگاه منفی بیشتری در خصوص مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی نسبت به مدیریت سود واقعی دارند. با هدف بهبود حرفه حسابرسی راهمینا و آگوس^۱ (۲۰۱۴) معتقدند باید انجمن حسابرسان مستقل راه‌اندازی شود و به مسائل چرخش اجباری شرکای حسابرسی، اخذ کد اخلاقی و چرخش شریک حسابرسی هر هفت سال یکبار برای حفظ منافع عمومی توجه شود و در پژوهشی دیگر ساروکو و آگوس^۲ (۲۰۱۴) دریافته‌اند که تخصص و استقلال حسابرس در اجرای روش‌های حسابرسی کشف تقلب تأثیر داشته و روش‌های کشف تقلب باید اثر قابل توجهی در کیفیت حسابرسی بگذارد. لینک، نتر و شو (۲۰۱۳) نیز به این نتیجه رسیدند که یک شرکت با سرمایه مالی محدود، می‌تواند با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری و به اعتبار تئوری علامت‌دهی چشم‌انداز مثبت، قادر به افزایش سرمایه و تأمین مالی با صدور سهام باشد. چن و همکاران (۲۰۱۱) کشف کردند که با توجه به تفاوت در نوع مالکیت و روابط نمایندگی و ریسک‌های ورشکستگی، اثر کیفیت حسابرسی بر کاهش مدیریت سود در بخش خصوصی بیشتر خواهد بود. ضمن اینکه لای (۲۰۰۹) هم به این نتیجه رسید که شرکت‌های با فرصت‌های سرمایه‌گذاری بالا ممکن است برای مهار کردن مدیریت سود تقاضا برای کیفیت حسابرسی بالا داشته باشند و احتمال وجود ارقام تعهدی اختیاری در شرکت‌ها وقتی ۵ حسابرس بزرگ را بخدمت بگیرند، ضعیف خواهد بود. نتایج پژوهش عارف‌منش و موسوی (۱۴۰۱) دلالت بر این دارد که رابطه خودکارآمدی مذاکرات با بی‌طرفی حسابرس با حضور هویت حرفه‌ای تقویت می‌شود. لذا خودکارآمدی حسابرس به منزله یک برنامه توسعه‌محور در حرفه حسابرسی بوده و توجه به عوامل فردی و سازمانی مؤثر بر هویت حرفه‌ای حسابرس، از جمله مواردی است که می‌بایست مدنظر قرار گیرد. رجب‌دری، وکیلی فرد، سالاری و امیری (۱۴۰۱) نیز بیان کردند که رفتار اخلاقی موضوعی مهم و حیاتی برای حرفه حسابرسی است که بدون وجود آن، اعتماد عمومی نسبت به حرفه مخدوش خواهد شد و آثار زیان‌باری متوجه حرفه می‌شود. یافته‌ها نشان می‌دهد که نظریه‌های دیگرگرایی (۲۲ درصد)، عدالت‌گرایی (۲۹ درصد)، خیرگرایی (۵۸ درصد) و فضیلت محور (۲۱ درصد) رابطه مثبت و معناداری با رفتار اخلاقی در حسابرسان دارد. بنابراین با توجه به اهمیت فلسفه اخلاق و نظریه‌های اخلاقی در راستای گسترش اخلاق حرفه‌ای، ضروری است این موضوع مورد توجه بیشتری قرار گیرد تا بتوان در آینده سطح اخلاق حرفه حسابرسی را افزایش داد.

در مقابل علی‌زاده‌گان، صمدی‌لرگانی و ایمنی (۱۴۰۱) دریافته‌اند که انواع تیپ‌های شخصیتی حسابرسان، اخلاق حرفه‌ای و تردید حرفه‌ای بر توانایی کشف تقلب در صورت‌های مالی توسط حسابرسان رابطه مثبت و معناداری دارند. بنابراین هر چه حسابرسان در هنگام حسابرسی شک و تردید حرفه‌ای بیشتری نشان دهند، تمایل آن‌ها برای جستجوی اطلاعات در خصوص علائم تقلب بیشتر و از این رو توانایی کشف تقلب آن‌ها بالاتر است.

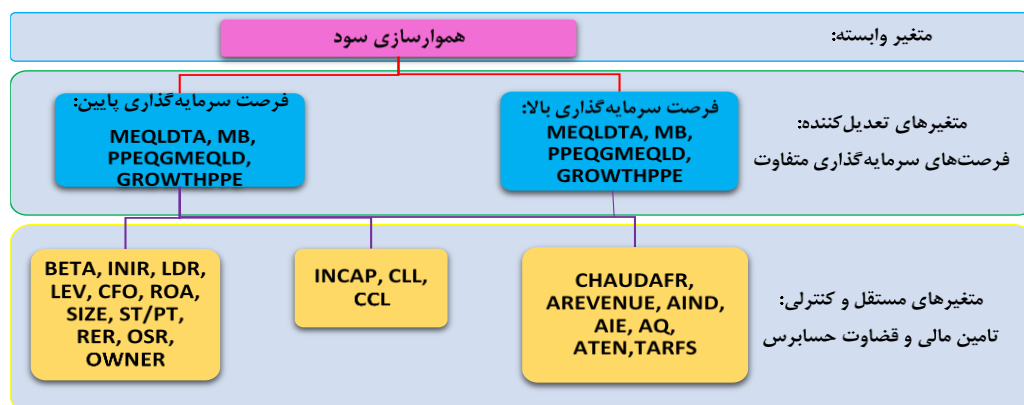
علی‌اکبری و وقفی (۱۴۰۱) به این نتیجه رسیدند که کیفیت حسابرسی با ضریب مثبت نقش تعدیل‌کنندگی مستقیم و معناداری بر رابطه بین سطح فناوری اطلاعات و خطر اقامه دعوا علیه حسابرس دارد. از طرفی خرابی،

¹ Rahmina, Agoes

² Sarwoko, Agoes

زلقی و افلاطونی (۱۴۰۰) دریافتند که بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و مدیریت سود رابطه منفی وجود دارد. همچنین حساس یگانه و توکل نیا (۱۴۰۰) مشاهده کردند که کیفیت گزارشگری مالی تأثیری معکوس بر سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت دارد. نیکبخت، سلیمانی امیری، مومنی و حسین‌پور (۱۴۰۰) هم معتقدند که انگیزه مدیریت نسبت به مدیریت سود و ارتباط کمیته حسابرسان با حسابرسان مستقل بر کیفیت قضاوت حسابرسان تأثیر مثبت و معناداری دارد. در تحقیق دیگری مرفوع و حسن‌زاده دیوا (۱۳۹۹) به این نتیجه رسیدند که بین مدیریت سود و درمادگی مالی رابطه مثبت وجود دارد. درخشان مهر و کرمی (۱۳۹۸) نیز دریافتند که کیفیت اطلاعات حسابداری که توسط موسسات حسابرسان رتبه ۱ رسیدگی می‌شود، متفاوت از سایر شرکت‌ها است. توانگر حمزه کلایی و اسکافی اصل (۱۳۹۷) بیان کردند که کیفیت کنترل داخلی یکی از ساز و کارهای نظارتی و کنترلی واحدهای تجاری تلقی می‌شود و کمیته حسابرسان نیز مهم‌ترین مکانیزم راهبری شرکتی است و به این نتیجه رسیدند که بین ویژگی‌های کمیته حسابرسان، تخصص مالی اعضا و اندازه کمیته حسابرسان با کیفیت کنترل داخلی رابطه معنادار وجود دارد و از طرفی قدرت مدیرعامل تنها تأثیر تعدیل‌کننده بر ارتباط بین اندازه کمیته حسابرسان و کیفیت کنترل داخلی دارد.

در پایان با استناد به مبانی نظری مدل مفهومی پژوهش مطابق شکل ۱ در نظر گرفته شده است:

شکل ۱ مدل مفهومی پژوهش

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۴- فرضیه‌های پژوهش

با توجه به ادبیات پژوهش، مدیران در زمانی که انگیزه‌های سودجویانه و منافع شخصی دارند، اقدام به هموارسازی سود می‌نمایند، این موضوع در شرکت‌هایی که دارای فرصت‌های بیشتری جهت سرمایه‌گذاری هستند، مشخص‌تر

است، زیرا می‌توانند از این طریق محدودیت‌های مالی شرکت را پوشش دهند. از طرفی قضاوت تجربی حسابرسان نقش مهمی در کنترل هموارسازی سود خواهد داشت. به طوری که حسابرسی یک نوع بازنگری حرفه‌ای مبتنی بر تجربه حسابرسان در رفتار مدیریت، به وسیله اظهارنظر بی‌طرفانه نسبت به صورت‌های مالی است. با عنایت به این که در ادبیات موجود، هموارسازی سود در شرکت‌هایی که دارای فرصت‌های سرمایه‌گذاری متفاوتی هستند، متمایز از هم می‌باشد، می‌بایست با استفاده از متغیرهای تعدیل‌کننده، معیارهای فرصت‌های سرمایه‌گذاری محاسبه شود. سپس با مبنا قراردادن میانه این معیارها، جامعه آماری به دو گروه شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا و پایین تقسیم گردد.

در مورد فرضیه‌های گروه a_1 و a_2 پژوهش‌گر به دنبال رسیدن به این مهم است که: آیا در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا، رابطه‌ی قوی‌تری بین هموارسازی سود و تأمین مالی وجود دارد؟ یا این که در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین، رابطه‌ی قوی‌تری بین آن‌ها برقرار است؟ یا این که هر دو گروه شرکت‌ها در شرایط مشابه‌ای قرار دارند. به بیان دیگر داشتن شرایط مشابه در هر دو گروه، در این پژوهش بدین معنی است که شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا و شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین، به‌طور میانگین سیاست هموارسازی سود را به یک شکل پیاده می‌کنند.

در فرضیه‌های گروه b_1 و b_2 نیز با مقایسه چگونگی توزیع صفت متغیر، تبیین رابطه بین قضاوت حسابرسان و هموارسازی سود در فرصت سرمایه‌گذاری متفاوت صورت خواهد پذیرفت. به عبارت دیگر مشخص خواهد شد که در کدام گروه، هموارسازی سود بیشتر تحت کنترل قضاوت حرفه‌ای حسابرسان قرار دارد و کدام شاخص‌ها در بیان قضاوت حرفه‌ای حسابرسان نقش پررنگ‌تری دارند؟ در نهایت نتایج فرضیه‌های گروه‌های مختلف مقایسه می‌شود و تبیین لازم براساس ضریب تعیین هر مدل در هر گروه انجام خواهد شد.

$H_{a_1,1,1}$ بین هموارسازی سود و تأمین مالی در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا که با روش MEQLDTA تفکیک شده‌اند، رابطه مثبت وجود دارد.

$H_{b_1,1,1}$ بین هموارسازی سود و نقش قضاوتی حسابرسان در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا که با روش MEQLDTA تفکیک شده‌اند، رابطه وجود دارد.

$H_{a_1,1,4}$ بین هموارسازی سود و تأمین مالی در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا که با روش GROWTHPPE تفکیک شده‌اند، رابطه منفی وجود دارد.

$H_{b_1,1,4}$ بین هموارسازی سود و نقش قضاوتی حسابرسان در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا که با روش GROWTHPPE تفکیک شده‌اند، رابطه وجود دارد.

$H_{a_2,2,2}$ بین هموارسازی سود و تأمین مالی در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین که با روش MB تفکیک شده‌اند، رابطه منفی وجود دارد.

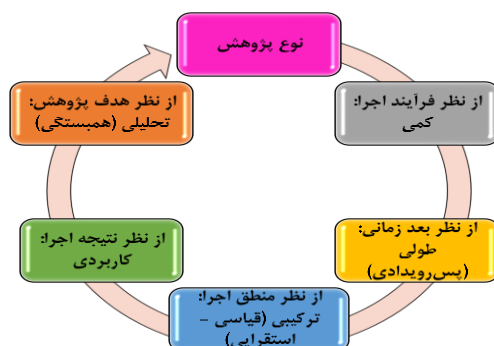
$H_{b_2,2,1,2}$ بین هموارسازی سود و نقش قضاوتی حسابرسان در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین که با روش MB تفکیک شده‌اند، رابطه مثبت وجود دارد.

$H_{a_2,2,1,3}$ بین هموارسازی سود و تأمین مالی در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین که با روش PPEQGMEQLD تفکیک شده‌اند، رابطه منفی وجود دارد.

$H_{b_2,2,1,3}$ بین هموارسازی سود و نقش قضاوتی حسابرسان در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین که با روش PPEQGMEQLD تفکیک شده‌اند، رابطه وجود دارد.

۵- روش‌شناسی پژوهش

برای پردازش داده‌ها از نرم‌افزار Eviews استفاده شد. جامعه آماری شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۱۳۸۹ تا انتهای سال ۱۳۹۹ می‌باشد که با روش حذف سیستماتیک و اعمال محدودیت‌های زیر، تعداد ۳۲۰ شرکت انتخاب شده‌اند: ۱- نام شرکت در فهرست بورس درج شده باشد و در طول دوره تحقیق، حذف نشده باشد. ۲- شرکت قبل از سال ۱۳۸۶ عضو بورس باشد و اطلاعات مالی و غیر مالی شرکت در دسترس باشد. روش انجام پژوهش، براساس مبانی نظری کتاب پژوهش‌های تجربی و روش‌شناسی در حسابداری به شرح شکل ۲ انجام شده است (بنی‌مهد و همکاران، ۲۰۱۶).

شکل ۲ روش انواع پژوهش

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۶- متغیرهای پژوهش

با پیروی از (بکر، دیفاند، جیمبالو و سابرامانیام^۱، ۱۹۹۸) برای محاسبه کل اقلام تعهدی از مدل ۱ استفاده گردید:

$$TACC_{it}/TA_{it-1} = a_1(1/TA_{it-1}) + a_2\Delta REV_{it}/TA_{it-1} + a_3PPE_{it}/TA_{it-1} + \varepsilon_{it} \quad (۱)$$

سپس از ضرایب a_1 ، a_2 و a_3 بدست آمده از مدل ۱، برای اندازه‌گیری هموارسازی سود استفاده شد: (فرانسیس و میشل^۲، ۲۰۰۷)

$$INCSMO_{it} = TACC_{it}/TA_{it-1} - [\hat{a}_1(1/TA_{it-1}) + \hat{a}_2(\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it})/TA_{it-1} + \hat{a}_3PPE_{it}/TA_{it-1}] \quad (۲)$$

اولین متغیر مستقل، تأمین مالی از طریق انتشار سهام (افزایش سرمایه) و استقراض می‌باشد: استقراض که شامل CCL^3 و با مدل (۳) بدست می‌آید: مدل $CCL = CCL_{it} - CCL_{it-1}$ ۳ CLL^4 و با مدل ۴ بدست می‌آید: (سانگ با^۵، ۲۰۰۹) مدل $CLL = CLL_{it} - CLL_{it-1}$ ۴ دومین متغیر مستقل، قضاوت حرفه‌ای حسابرس است که محاسبه آن نیاز به بررسی متغیرهای کمی و کیفی حسابرسی است و در این پژوهش با تعداد ۷ عامل بررسی می‌شود: از جمله $AREVENUE^6$ که براساس مدل ۵ محاسبه خواهد شد: (لنوکس، او و زانگ^۷، ۲۰۱۶ و ویلکسون و کلمنت^۸، ۲۰۰۶)

(۵)

$$Revenue\ Audit\ Institutes\ Index_{it} = \left(1 - \left(\frac{Ranking\ Of\ Audit\ Institutes\ on\ Annual\ Revenue_{it}}{Total\ of\ Audit\ Institutes\ in\ Industrial_{it}}\right)\right)$$

با استفاده از معیارهای زیر، که نماینده‌ای برای فرصت‌های سرمایه‌گذاری هستند، جامعه آماری با ۴ معیار به ۲ گروه طبقه‌بندی شد. در مورد معیار چهارم رابطه عکس حاکم است لای (۲۰۰۹). معیار $MEQLDTA^9$: در معیار اول، شرکت‌هایی که در هر سال اندازه‌ای بیشتر از میانه داشتند جز فرصت سرمایه‌گذاری بالا طبقه‌بندی شدند.

(۶)

¹ Becker, DeFond, Jambalvo, Subramanyam

² Francis, Micheal

³ Positive Changes in Current Loan (CCL)

⁴ Positive Changes in Long Loan (CLL)

⁵ Sungg .Bae

⁶ Auditing Institute Revenue

⁷ Lennox, Wu and Zhang

⁸ Wilkinson & Clements

⁹ ratio of the sum of market value of equity and book value of long-term debt to total assets

$MEQLDTA_{it} = (\text{Market Value of Equity}_{it} + \text{Book Value of Long Term Debt}_{it}) / \text{Total Assets}_{it}$
 معیار GrowthPPE: که از نسبت رشد اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات بدست می‌آید. هر چه این نسبت بالاتر باشد، فرصت رشد پایین‌تر است. در معیار دوم، شرکت‌هایی که در هر سال اندازه‌ای کمتر از میانه داشتند جز فرصت سرمایه‌گذاری بالا طبقه‌بندی شدند.

(۷)

$$\text{Growth PPE}_{it} = (\text{Growth PPE}_{it} + \text{Growth PPE}_{it-1}) / \text{Growth PPE}_{it-1}$$

معیار^۱ MB: (لوئیس، چان، هاماو و لاکونیشوک^۲، ۱۹۹۱). در معیار سوم، شرکت‌هایی که در هر سال اندازه‌ای کمتر از میانه داشتند جز فرصت سرمایه‌گذاری پایین طبقه‌بندی شدند. (۸)
 $MB_{it} = \text{Market Value of Assets}_{it} / \text{Book Value of Assets}_{it}$
 معیار^۳ PPEQMEQLD: در معیار چهارم، شرکت‌هایی که در هر سال اندازه‌ای کمتر از میانه داشتند جز فرصت سرمایه‌گذاری پایین طبقه‌بندی شدند.

(۹)

$$\text{PPEQMEQLD}_{it} = \text{Gross PPE}_{it} / (\text{Market Value of Equity}_{it} + \text{Book Value of Long Term Debt}_{it})$$

مدل رگرسیونی نهایی: در نهایت معادله اصلی ذیل در هر دو گروه شرکت‌ها برآزش گردید:

(۱۰)

$$\begin{aligned} INCOSMO_{it} = & \gamma_0 + \gamma_1 INCAP_{it} + \gamma_2 CCL_{it} + \gamma_3 CLL_{it} + \gamma_4 ATEN_{it} + \gamma_5 AQ_{it} + \gamma_6 AIE_{it} + \gamma_7 TARFS_{it} + \\ & \gamma_8 AIND_{it} + \gamma_9 AREVENUE_{it} + \gamma_{10} CH\_AUDAFR_{it} + \gamma_{11} CFO_{it} + \gamma_{12} BETA_{it} + \gamma_{13} INDIR_{it} + \\ & + \gamma_{14} LDR_{it} + \gamma_{15} LEV_{it} + \gamma_{16} OSR_{it} + \gamma_{17} OWNER_{it} + \gamma_{18} RER_{it} + \gamma_{19} ROA_{it} + \gamma_{20} SIZE_{it} + \gamma_{21} ST/ \\ & PT_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

شرح و نحوه محاسبه متغیرها در جدول ۱ درج شده است:

جدول ۱- شرح متغیرها

نام متغیر	شرح / نحوه محاسبه / منبع
INCOSMO	هموارسازی سود / طبق مدل ۲ / (لینک و همکاران، ۲۰۱۳)، (پیترسون و آرون، ۲۰۱۸)، (حویت و همکاران، ۲۰۱۵) و (چن و همکاران، ۲۰۱۱)
TACC	کل اقلام تعهدی / طبق مدل ۱
TA	کل دارایی‌ها

¹ Market to Book Value (MB)

² Louis, Chan, Hamao and Lakonishok

³ ratio of gross Property, Plant and Equipment to the sum of Market value of Equity and Book value of Long-term Debt of the firm

نام متغیر	شرح / نحوه محاسبه / منبع
ΔREV	تغییرات درآمد
PPE	رشد اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات
ΔREC	تغییرات در دریافتی‌ها
INCAP	افزایش سرمایه: اگر شرکت اوراق بهادار سرمایه‌گذاری، بدهی یا اوراق بهادار در دوره جاری منتشر شود برابر ۱ و در غیر این صورت (۰) / (لینک و همکاران، ۲۰۱۳)
CCL	میزان تغییرات مثبت در تسهیلات دریافتی جاری نسبت به سال قبل / مدل ۳
CLL	میزان تغییرات مثبت در تسهیلات دریافتی بلندمدت نسبت به سال قبل / مدل ۴
ATEN	(دوره تصدی حسابرسان): ۱ اگر حسابرسان دارای ۴ سال تصدی در شرکت باشد و ۰ در غیر این صورت / (طبق دستورالعمل و قانون استفاده از خدمات حسابداران)
AQ	کیفیت حسابرسان: اگر سازمان حسابرسان و یا موسسه حسابرسان مفید راهبر (متناسب با شرایط بازار حسابرسان در ایران BIG ₁ عدد ۴، اگر جز موسسات حسابرسان بزرگ باشد (گروه الف جدول کنترل کیفیت جامعه حسابداران رسمی) (BIG ₂ عدد ۳، اگر جز (گروه ب) باشد (MEDIUM) عدد ۲ و اگر جز (گروه ج) باشد (SMALL) عدد ۱ در نظر گرفته می‌شود.
AIE	بیانگر تخصص حسابرسان در صنعت: براساس درصد سهم بازار هر موسسه حسابرسان نسبت به سایر موسسات در هر سال محاسبه می‌گردد / (ساروکو و آگوس، ۲۰۱۴)
TARFS	نوع گزارش حسابرسان: ۱ برای گزارش مقبول، ۲ برای گزارش مشروط، ۳ برای گزارش مردود و ۴ برای عدم اظهارنظر / (چودهاری و همکاران، ۲۰۲۰)
AIND	استقلال حسابرسان: ۱ اگر حسابرسان در سال بعد از ارائه گزارش مشروط تغییر نماید و ۰ در غیر این صورت / (ساروکو و آگوس، ۲۰۱۴) و (راهمینا و آگوس، ۲۰۱۴)
AREVENUE	درآمد موسسه: نسبت رتبه‌بندی موسسات حسابرسان براساس مجموع درآمد سالانه بر مبنای درصد محاسبه می‌شود / طبق مدل ۵ / (راهمینا و آگوس، ۲۰۱۴)
CH_AUAFR	تغییر حسابرسان: ۱ اگر حسابرسان بعد از سال تجدید ارائه صورت‌های مالی تغییر کند و ۰ در غیر این صورت / (چیپر و همکاران، ۲۰۱۸) و (سیدنی و همکاران، ۲۰۱۷)
CFO	جریان نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی تقسیم بر مجموع دارایی‌های اول دوره / (چن و همکاران، ۲۰۱۱)
BETA	معیار اندازه‌گیری ریسک سیستماتیک اوراق بهادار است که بعنوان بخشی از ریسک کلی نمی‌توان آن را از طریق ایجاد تنوع گاهش داد یا از بین برد. / (لنوکس، او و زانگ، ۲۰۱۶)
INDIR	درصد اعضای غیرموظف در هیات مدیره / (ویلکسون و کلمنت، ۲۰۰۶)
LDR	نسبت بدهی‌های بلندمدت تقسیم بر کل بدهی‌ها در پایان سال مالی / (لینک و همکاران، ۲۰۱۳)
LEV	درجه اهرم مالی / (چن و همکاران، ۲۰۱۱)

نام متغیر	شرح / نحوه محاسبه / منبع
OSR	نسبت سرمایه سهام عادی به حقوق صاحبان سهام / (چن و همکاران، ۲۰۱۱)
OWNER	درصد مالکیت نگهداری شده توسط سهامداران عمده / (چن و همکاران، ۲۰۱۱)
RER	نسبت اندوخته انباشته به کل دارایی‌ها در پایان سال مالی (مجموع اندوخته‌های مصوب قانونی، طرح و توسعه، سرمایه‌ای، احتیاطی و سایر)
ROA	بازده دارایی‌ها / (کارلوس و همکاران، ۲۰۱۵)
SIZE	لگاریتم طبیعی ارزش بازار حقوق صاحبان سهام در ابتدای سال مالی / (کارلوس و همکاران، ۲۰۱۵)
ST/PT	۱ اگر شرکت برای ۲ سال متوالی زیان گزارش کند و ۰ برای در غیر این صورت.

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۷- آمار توصیفی

طبق جدول ۲ ضریب کشیدگی (ATEN) (۱/۰۰۲) نسبت به سایر متغیرها کمتر است و نشان می‌دهد که تغییرات غیرعادی کمتری نسبت به سایر متغیرها دارد. ضریب کشیدگی (AIE) (۲/۴۹۸)، (INDIR) (۲/۵۷۵) و (OWNER) (۲/۴۰۶) نیز نسبت به سایر متغیرها کمتر است، بنابراین این متغیرها، تغییرات غیرعادی کمتری نسبت به سایر متغیرها دارند.

جدول ۲_ آمار توصیفی (۳۵۲۰ مشاهده، شرکت - سال)

AIE	AQ	ATEN	CLL	CCL	INCAP	INCOSMO	
۰/۳۱۱	۳/۱۸	۰/۵۱۱	۴۹۵۰۹	۱۷۶۰۳۱۰	۲۳۳۳۹۷	۰/۱۴۷	میانگین
۰/۱۲۷	۳	۱	۱۷/۵	۱۲۴۷۷	۰	۰/۰۹۶	میانه
۱	۴	۱	۳۰۵۰۰۰۰۰۰	۱۰۷۰۰۰۰۰۰۰	۵۵۰۰۰۰۰۰۰	۱/۹۸۵	حداکثر
۰/۰۱۲	۱	۰	-۳۰۵۰۰۰۰۰۰۰	-۲۴۴۰۰۰۰۰۰۰	-۷۷۴۴۳۰	۰/۰۰۱	حداقل
۱/۱۶۳	-۰/۳۵	-۰/۰۴۳	۰/۰۲۶	۲۸/۶۱۶	۱۶/۹۰۱	۳/۳۷	چولگی
۲/۴۹۸	۳/۷۸۷	۱/۰۰۲	۱۵۰۷	۱۱۰۹	۴۲۰	۱۸/۹۲۲	کشیدگی
INDIR	BETA	CFO	CHAUDAFR	AREVENUE	AIND	TARFS	
۰/۵۰۳	۰/۷۲۵	۰/۳۶	۰/۰۷۷	۷۶/۲۰۲	۰/۱۶	۱/۸۰۶	میانگین
۰/۶۶۷	۰/۳۷۶	۰/۰۷۵	۰	۸۶/۳۶۴	۰	۲	میانه
۱	۷۰۹	۲۳۰	۱	۹۹/۰۹۱	۱	۴	حداکثر
۰	-۲۷۸	-۶۹	۰	۰	۰	۱	حداقل
-۰/۹۴	۳۶/۹۹	۲۷/۵۵۱	۳/۱۷۴	-۱/۱۷۷	۱/۸۵۸	-۱/۴۱۶	چولگی
۲/۵۷۵	۱۹۸۱	۸۶۴	۱۱/۰۷۲	۳/۲۵۲	۴/۴۵۳	۳/۷۹۳	کشیدگی

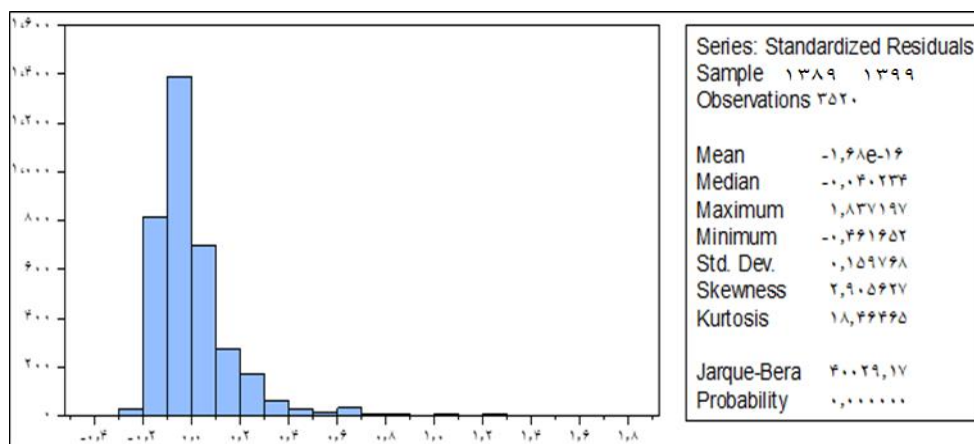
ادامه جدول ۲_ آمار توصیفی (۳۵۲۰ مشاهده، شرکت - سال)

STPT	SIZE	ROA	RER	OWNER	OSR	LEV	LDR	
۰/۱۹۲	۲۶/۷۹	۴/۹۵۱	۰/۰۱۸	۴۷/۰۸۲	-۰/۵۰۶	۰/۸۴۳	۰/۱۲۲	میانگین
۰	۲۷/۲۱	۶/۵۹۸	۰/۰۱۶	۵۰/۴۲	۰/۴۹۵	۰/۶۲۲	۰/۰۷۱	میانه
۱	۳۳/۷۶	۷۲/۶	۰/۰۹۷	۱۰۰	۱۳۷/۶۱	۱۷/۵۱۸	۰/۹۳۹	حداکثر
۰	۰	-۲۲۰	۰/۰۰۰	۰	-۳۳۳۳	۰/۰۰۴	۰	حداقل
۱/۵۶۴	-۴/۵۹	-۳/۸۲	۱/۶۶۶	-۰/۱۴۹	-۵۸/۵۷۸	۸/۰۷۴	۲/۱۷۲	چولگی
۳/۴۴۵	۳۶/۶۲	۳۱/۰۱	۱/۷۶۳	۲/۴۰۶	۳۴۵۸	۸۱/۸۲۳	۸/۳۴۶	کشیدگی

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۷-۱- فروض کلاسیک رگرسیون

با توجه به نتایج حاصل از شکل ۳ مقدار آماره جاکوبرا برابر ۴۰۰۲۹.۱۷ و مقدار احتمال آن ۰.۰۰۰۰ است. بنابراین فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن توزیع اجزای اخلال در سطح معنی‌داری ۵٪ رد می‌شود. توزیع باقیمانده‌ها در مدل نرمال نمی‌باشد. مقادیر مربوط به چولگی ۲.۹۰۵۶۲۷ و کشیدگی ۱۸.۴۶۴۶۵ نیز از مقادیر آن‌ها در توزیع نرمال تفاوت دارند.

شکل ۳ تست باقیمانده‌ها (۳۵۲۰ مشاهده شرکت / سال)

منبع: یافته‌های پژوهشگر

بررسی پایین بودن کوارینانس بین متغیرها در ماتریس تاوکندال حاکی از رابطه خطی ضعیف بین متغیرها می‌باشد، هرچند ممکن است رابطه غیر خطی قوی بین این متغیرها وجود داشته باشد. بنابراین کوارینانس صفر هیچ‌گاه بیان‌گر فرض

استقلال دو متغیر نیست ولی چنانچه دو متغیر مستقل از هم باشند کوارینانس بین آن دو صفر خواهد بود. همچنین با توجه به قرار گرفتن آماره دوربین واتسن در بازه بهینه $2/5 - 1/5$ خودهمبستگی مرتبه اول در مدل‌های آماری مشاهده نشد.

۲-۷-آزمون فرضیه‌های گروه اول a_1 و b_1 (شرکت با فرصت سرمایه‌گذاری بالا)

جدول ۳ برآورد ARMA را براساس حد بالای میانه متغیر MEQLDTA خلاصه می‌کند. بین هموارسازی سود و (CCL)، همبستگی مثبت وجود دارد. $t = 0/049$, $5/37 - 09$, $y_2 =$ همچنین بین هموارسازی سود و (AQ)، رابطه مثبت مشاهده شد. $t = 0/026$, $0/044$, $y_5 =$ بین هموارسازی سود و (AREVENUE) نیز رابطه منفی برقرار است. $t = 0/013$, $y_9 = -0/001$

جدول ۳_ آزمون فرضیه‌های گروه اول a_1 و b_1 براساس حد بالای میانه متغیر MEQLDTA

متغیر وابسته: INCOSMO روش: ARMA حداکثر لگاریتم درست نمایی کل مشاهدات: ۱۶۳۱				
متغیرها	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	احتمال
INCAP	۱/۸۲	۳/۳۳	۰/۵۴۷	۰/۵۸۴
CCL	۵/۳۷	۳/۱۷	۱/۶۹۷	۰/۰۴۹
CLL	-۲/۱۶	۳/۶۸	-۰/۵۸۷	۰/۵۵۷
ATEN	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۹۸۹	۰/۳۲۳
AQ	۰/۰۴۴	۰/۰۲	۲/۲۳	۰/۰۲۶
AIE	-۰/۰۲	۰/۰۳	-۰/۶۷۳	۰/۵۰۱
TARFS	۰/۰۰۳	۰/۰۱۶	۰/۱۷۹	۰/۸۵۸
AIND	-۰/۰۱۱	۰/۰۱۴	-۰/۷۶۹	۰/۴۴۲
AREVENUE	-۰/۰۰۱	۰	-۲/۴۸	۰/۰۱۳
CHAUDAFR	۰/۰۰۴	۰/۰۱۸	۰/۲۵۱	۰/۸۰۲

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۳-۷- آزمون فرضیه‌های گروه دوم a_1 و b_1 (شرکت با فرصت سرمایه‌گذاری بالا)

جدول ۴ برآورد LEAST SQUARES را براساس حد پایین میانه متغیر GROWTHPPE خلاصه می‌کند. بین هموارسازی سود و تسهیلات دریافتی جاری همبستگی مشاهده شد. $t = 0/047$, $-2/34 - 10$, $y_2 =$ همبستگی معنی‌داری نیز بین هموارسازی سود و (AQ) رابطه مثبت مشاهده شد. $t = 0/002$, $0/032$, $y_5 =$ بین هموارسازی سود و (AREVENUE) نیز رابطه منفی برقرار است. $t = 0/001$, $y_9 = -0/001$

جدول ۴_ آزمون فرضیه‌های گروه دوم a_1 و b_1 براساس حد پایین میانه متغیر GROWTHPPE

متغیر وابسته: INCOSMO روش: حداقل مربعات معمولی کل مشاهدات پنل فاقد ساختار (متعادل): ۱۹۵۸				
متغیرها	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	احتمال
INCAP	۶/۲۶	۳/۷۰	۰/۱۶۹	۰/۸۶۶
CCL	-۲/۳۴	۱/۱۸	-۱/۹۸۸	۰/۰۴۷
CLL	-۳/۲۸	۳/۶۸	-۰/۸۹	۰/۳۷۴
ATEN	۰/۰۰۷	۰/۰۰۸	۰/۸۳۲	۰/۴۰۶
AQ	۰/۰۳۲	۰/۰۱	۳/۱۷۵	۰/۰۰۲
AIE	-۰/۰۰۴	۰/۰۱۵	-۰/۲۴۶	۰/۸۰۶
TARFS	۰/۰۱	۰/۰۱۱	۰/۹۰۳	۰/۳۶۷
AIND	-۰/۰۰۹	۰/۰۱۲	-۰/۷۷۹	۰/۴۳۶
AREVENUE	-۰/۰۰۱	۰	-۳/۳۲۴	۰/۰۰۱
CHAUDAFR	-۰/۰۰۶	۰/۰۱۷	-۰/۳۴۲	۰/۷۳۳

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۴-۷- آزمون فرضیه‌های گروه اول a_2 و b_2 (شرکت با فرصت سرمایه‌گذاری پایین)

جدول ۵ برآورد ARMA را نشان می‌دهد. در این گروه بین هموارسازی سود با $t = (TARFS)$ $y_7 = 0/024$ و $0/042$ (AREVENUE) رابطه مثبت برقرار است. $t = 0/028$ $y_9 = 0/001$

جدول ۵_ آزمون فرضیه‌های گروه اول a_2 و b_2 براساس حد پایین میانه متغیر MB

متغیر وابسته: INCOSMO روش: حداقل لگاریتم درست نمایی کل مشاهدات: ۱۸۶۳				
متغیرها	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	احتمال
INCAP	-۱/۰۶	۳/۸۰	-۰/۲۷۸	۰/۷۸۱
CCL	۳/۳۴	۲/۶۳	۰/۱۲۷	۰/۸۹۹
CLL	-۹/۸۹	۱/۰۸	-۰/۰۹۱	۰/۹۲۷
ATEN	-۰/۰۰۴	۰/۰۰۸	-۰/۵۲۶	۰/۵۹۹
AQ	۰/۰۱۷	۰/۰۱۴	۱/۱۹۹	۰/۲۳۱
AIE	-۰/۰۰۵	۰/۰۲۲	-۰/۲۳۶	۰/۸۱۳
TARFS	۰/۰۲۴	۰/۰۱۴	۱/۶۸۷	۰/۰۴۲
AIND	۰/۰۰۷	۰/۰۰۸	-۰/۸۱۲	۰/۴۱۷
AREVENUE	۰/۰۰۱	۰	-۲/۲۰۷	۰/۰۲۸
CHAUDAFR	-۰/۰۱۳	۰/۰۱۵	-۰/۸۷۲	۰/۳۸۳

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۵-۷- آزمون فرضیه‌های گروه دوم a_2 و b_2 (شرکت با فرصت سرمایه‌گذاری پایین)

جدول ۶ برآورد LEAST SQUARES را براساس حد پایین میانه متغیر PPEQMEQLD خلاصه می‌کند. بین هموارسازی سود و (CCL) همبستگی منفی مشاهده شد. $y_2 = -3/21, t = 0/025$ بین هموارسازی سود و (AQ) نیز همبستگی مثبت وجود دارد. $y_5 = 0/037, t = 0/023$ بین هموارسازی سود و (AREVENUE) هم رابطه منفی برقرار است. $y_9 = -0/001, t = 0/000$

جدول ۶- آزمون فرضیه‌های گروه دوم a_2 و b_2 براساس حد پایین میانه متغیر PPEQMEQLD

متغیر وابسته: INCOSMO روش: حداقل مربعات معمولی کل مشاهدات پنل فاقد ساختار (متعادل): ۱۴۹۸				
متغیرها	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	احتمال
INCAP	۱/۹۶	۲/۵۷	۰/۷۶۳	۰/۴۴۶
CCL	-۳/۲۱	۱/۴۳	-۲/۲۵	۰/۰۲۵
CLL	-۳/۲۷	۴/۴۶	-۰/۷۳۳	۰/۴۶۴
ATEN	۰/۰۰۴	۰/۰۱۱	۰/۳۶۷	۰/۷۱۴
AQ	۰/۰۳۷	۰/۰۱۶	۲/۲۸۱	۰/۰۲۳
AIE	-۰/۰۳۲	۰/۰۲۳	-۱/۳۶۷	۰/۱۷۲
TARFS	۰	۰/۰۱۴	-۰/۰۲۶	۰/۹۷۹
AIND	-۰/۰۱۷	۰/۰۱۵	-۱/۰۹۲	۰/۲۷۵
AREVENUE	-۰/۰۰۱	۰	-۴/۶۷۹	۰
CHAUDAFR	۰/۰۰۳	۰/۰۲۱	۰/۱۳۷	۰/۸۹۱

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۸- سایر یافته‌های پژوهش

در شرکت‌های با فرصت‌های سرمایه‌گذاری بالا، در گروهی که با روش MEQLDTA تفکیک شده‌اند، یافته‌ها وجود رابطه مثبت و معنی‌دار در جدول ۳ بین تسهیلات دریافتی جاری نشان می‌دهند این موضوع بیانگر این مطلب است که این شرکت‌ها محدودیت‌های مالی خود را از طریق اخذ تسهیلات مالی کوتاه‌مدت تأمین می‌کنند و طبق نتایج جدول ۷ بیشتر در وضعیت‌های اهرمی قرار می‌گیرند (LEV) و تمایل بیشتری به هموارسازی سود خواهند داشت. از طرفی نسبت بدهی‌های بلندمدت (LDR)، نیز رابطه منفی با هموارسازی سود در این‌گونه شرکت‌ها دارد. بالعکس وجود سهامداران عمده (OWNER)، بازده دارایی‌ها (ROA) و اندوخته انباشته (RER) بالا در این گروه، احتمال هموارسازی سود را کاهش می‌دهد. ولی گزارش زیان در دو سال متوالی (STPT)، سبب افزایش احتمال هموارسازی سود خواهد شد. در شرکت‌های با فرصت‌های سرمایه‌گذاری بالا، در گروهی که با روش

GROWTHPPE تفکیک شده‌اند، در جدول ۴ رابطه منفی تسهیلات دریافتی جاری بیانگر این موضوع است که احتمالاً این‌گونه شرکت‌ها به دلیل رشد فزاینده ارزش دارایی‌هایشان در محدودیت‌های مالی کوتاه‌مدت قرار نمی‌گیرند. از نظر قضاوت حرفه‌ای حسابرس، شرکت‌های موجود در این گروه، غالباً برای کنترل انگیزه هموارسازی سود، تمایل به انتخاب حسابرسان حرفه‌ای و با کیفیت بالا دارند. از طرفی وجود مؤسسه حسابرسی با درآمد بالا می‌تواند بعنوان سدی در برابر هموارسازی سود قرار گیرد. ضمن این که به احتمال بیشتر، اعضای غیرموظف هیات مدیره (INDIR) این گروه از شرکت‌ها تمایل بیشتری به گزارش و ارائه سودهای هموار دارند.

در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین در گروهی که با روش MB تفکیک شده‌اند، ضریب بتا سهام در جدول ۷ رابطه منفی با هموارسازی سود دارد و از نظر قضاوت حرفه‌ای حسابرس در جدول ۵، وجود رابطه مثبت بین هموارسازی سود و نوع گزارش حسابرسی بیانگر این موضوع است که، حسابرسان قطعاً به بندهای با اهمیت اساسی اشاره کرده‌اند، لذا استفاده‌کنندگان بهتر است گزارش حسابرسی را به منظور آگاهی از آثار هموارسازی سود مطالعه نمایند. در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری پایین در گروهی که با روش PPEQMEQLD تفکیک شده‌اند، وجود رابطه منفی تسهیلات دریافتی جاری در جدول ۶ بیانگر این موضوع است که تا زمانی که آن‌ها محدودیت‌های مالی خود را از طریق اخذ تسهیلات مالی کوتاه‌مدت تأمین می‌کنند، احتمالاً انگیزه‌ای برای هموارسازی سود نخواهند داشت، هر چند که در وضعیت‌های اهرمی (LEV) قرار گیرند. در مقابل وجود زیان‌های متوالی (STPT)، می‌تواند انگیزه لازم برای هموارسازی سود در آن‌ها را تقویت کند.

جدول ۷_ آزمون t اثر متغیرهای کنترلی بر متغیر وابسته هموارسازی سود در معیارهای فرصت‌های سرمایه‌گذاری متفاوت

فرصت سرمایه‌گذاری پایین		فرصت سرمایه‌گذاری بالا		فرصت سرمایه‌گذاری بالا		فرصت سرمایه‌گذاری بالا		معیار
PPEQMEQLD		MB		GROWTHPPE		MEQLDTA		متغیرهای کنترلی
احتمال آماره	ضرایب	احتمال آماره	ضرایب	احتمال آماره	ضرایب	احتمال آماره	ضرایب	
۰/۸۹۸	۸/۰۲۰	۰/۹۷۵	-۲/۸۳۰	۰/۳۵۵	۰/۰۰۰	۰/۹۶۵	۵/۹۸۰	CFO
۰/۶۱۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۱	-۰/۰۰۱	۰/۲۹۴	۰/۰۰۰	۰/۹۳۹	۰/۰۰۰	BETA
۰/۰۹۹	۰/۰۳۲	۰/۵۷۱	۰/۰۰۹	۰/۰۴۹	۰/۰۲۶	۰/۳۳۹	۰/۰۲۱	INDIR
۰/۲۳۶	-۰/۰۴۰	۰/۹۲۷	۰/۰۰۲	۰/۹۲۳	-۰/۰۰۳	۰/۰۴۹	-۰/۰۶۸	LDR
۰/۰۰۰	۰/۰۰۲	۰/۳۱۷	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲	LEV
۰/۹۳۵	۶/۸۶۰	۰/۹۷۹	۸/۷۴۰	۰/۷۶۷	۱/۴۱۰	۰/۱۵۳	-۰/۰۰۵	OSR
۰/۶۸۷	۸/۸۶۰	۰/۳۴۴	۰/۰۰۰	۰/۳۱۹	۰/۰۰۰	۰/۰۳۴	-۰/۰۰۱	OWNER
۰/۰۰۸	-۰/۵۰۸	۰/۰۳۴	-۰/۲۷۲	۰/۰۰۰	-۰/۲۶۸	۰/۰۱۱	-۰/۳۴۹	RER
۰/۰۰۰	-۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	-۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	-۰/۰۰۴	۰/۰۰۰	-۰/۰۰۳	ROA
۰/۰۱۳	۰/۰۰۴	۰/۰۴۴	-۰/۰۰۳	۰/۶۳۴	۰/۰۰۱	۰/۸۵۳	۰/۰۰۱	SIZE
۰/۰۰۰	۰/۱۲۵	۰/۳۴۹	۰/۰۱۱	۰/۵۴۷	-۰/۰۰۷	۰/۰۱۳	۰/۰۵۴	STPT

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۹- بحث و نتیجه‌گیری

انتظار می‌رود سطح بالاتری از هموارسازی سود برای شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا، نسبت به گروه مقابل وجود داشته باشد و فرصت‌های سرمایه‌گذاری بر ارقام تعهدی تأثیرگذار باشند (کارلوس و همکاران، ۲۰۱۵ و اسکالرا و تالپوا، ۲۰۱۴). همانند پژوهش‌های پیشین، شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا، ارقام تعهدی اختیاری بیشتری دارند و هموارسازی سود در آنها بیشتر است (دیبروا، ۲۰۱۵، لینک و همکاران، ۲۰۱۳ و دی فوند، ونگ و لی^۱، ۲۰۰۰). این گروه شرکت‌ها از انعطاف‌پذیری مالی بیشتری برخوردار هستند، و نیاز به تأمین مالی و محدودیت‌های مالی سبب می‌شود که هموارسازی سود در آنها افزایش یابد (پیترسون و آرون، ۲۰۱۸، حویت و همکاران، ۲۰۱۴، لینک و همکاران، ۲۰۱۳ و چن و همکاران، ۲۰۱۱). سرمایه‌گذاران نیز به وجود این انگیزه‌ها در ارائه گزارش‌های مالی آگاهی دارند. از طرفی متغیرهای کمی و کیفی بیانگر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان، سبب کنترل هموارسازی سود می‌شود. طبق ادبیات پژوهش، فاصله بین مدیریت سود و تقلب‌های گزارش شده چندان زیاد نیست و با بررسی ارتباط بین مدیریت سود و تأمین مالی، امید است که خطر و نقش تقلب در شرکت‌هایی که مدیریت سود را دنبال نموده‌اند برای استفاده‌کنندگان روشن شود و به نقش قضاوت حسابرسان توجه ویژه گردد تا امکان درک بهتر از فرصت‌های سرمایه‌گذاری برای تصمیم‌گیری صحیح با توجه به محدودیت‌های مالی ایجاد شود. نتایج پژوهش در گروه a، از نظر هموارسازی سود با پژوهش حویت و همکاران (۲۰۱۵) و از نظر فرصت سرمایه‌گذاری در زمان بحران مالی با پژوهش کارلوس و همکاران (۲۰۱۵) هماهنگ است. این نتایج از منظر تأمین مالی و ایجاد فرصت سرمایه‌گذاری با پژوهش‌های دیبروا (۲۰۱۵) و لینک و همکاران (۲۰۱۳) و از نظر انگیزه مدیریت و هموارسازی سود با پژوهش‌های خزایی و همکاران (۲۰۲۱) و پیترسون و آرون (۲۰۱۸) نیز در یک راستا می‌باشند. نتایج آماری در گروه b نیز از نظر تأثیر کیفیت حسابرسان با پژوهش راهمینا و آگوس (۲۰۱۴) و از نظر تقاضای شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا برای انتخاب حسابرسان با کیفیت با پژوهش‌های لای (۲۰۰۹) و فرانسیس و میشل (۲۰۰۷) هماهنگ می‌باشد. یافته‌ها از نظر اثر موسسات حسابرسان بر کیفیت اطلاعات حسابداری با پژوهش درخشان مهر و کرمی (۲۰۱۹) و از نظر کیفیت قضاوت حسابرسان و انگیزه مدیریت سود با پژوهش نیکبخت و همکاران (۲۰۲۰) هماهنگ است. جدول ۸ نتیجه‌نهایی آزمون فرضیه‌ها، ضرایب تعیین و آماره دوربین واتسن را نشان می‌دهد با مقایسه آن‌ها، مشخص گردید که معیار MEQLDTA روش بهینه‌ای برای تفکیک شرکت‌ها از نظر فرصت سرمایه‌گذاری بالا است. از طرفی معیار MB مناسب‌ترین روش برای تفکیک شرکت‌ها از نظر فرصت سرمایه‌گذاری پایین در نظر گرفته شد.

¹ DeFond, Wong and Li

جدول ۸_ خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌ها

شماره فرضیه‌ها	گروه	فرصت سرمایه‌گذاری	متغیر تعدیل‌کننده	متغیر مستقل	متغیر وابسته	تایید فرضیه	ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسن
$H_{a1,1,1}$	a1	بالا	MEQLDTA*	تأمین مالی	هموارسازی سود	✓	۰/۳۹۷	۲/۱۰۳
			GrowthPPE			✓	۰/۳۷۷	۱/۶۵۵
$H_{b1,1,1}$	b1	بالا	MEQLDTA*	حسابرس		✓	۰/۳۹۷	۲/۱۰۳
			GrowthPPE			✓	۰/۳۷۷	۱/۶۵۵
$H_{a2,1,2}$	a2	پایین	MB	تأمین مالی	سود	×	۰/۴۰۱	۲/۲۰۸
			PPEQGMEQLD			✓	۰/۳۵۴	۱/۵۹۶
$H_{b2,1,2}$	b2	پایین	MB*	حسابرس		✓	۰/۴۰۱	۲/۲۰۸
			PPEQGMEQLD			✓	۰/۳۵۴	۱/۵۹۶

منبع: یافته‌های پژوهشگر

باتوجه به نتایج حاصل از فرضیه‌های گروه a پیشنهاد می‌گردد استفاده‌کنندگان برای تفکیک شرکت‌ها از نظر فرصت‌های سرمایه‌گذاری بالا از روش MEQLDTA استفاده کنند. در این گروه وجود رابطه مثبت بین هموارسازی سود و تأمین مالی از طریق (تسهیلات دریافتی جاری) بیانگر این موضوع است که این شرکت‌ها محدودیت‌های مالی خود را از طریق اخذ تسهیلات مالی کوتاه مدت تأمین می‌کنند. لذا بیشتر در وضعیت‌های اهرمی قرار خواهند گرفت. به این نکته نیز توجه داشته باشند که وجود سهام‌داران عمده، بازده دارایی مناسب و اندوخته انباشته در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بالا، احتمال هموارسازی سود را کاهش می‌دهد. از طرفی وجود زیان انباشته در صورت‌های مالی می‌تواند احتمال هموارسازی سود را افزایش دهد.

باتوجه به نتایج حاصل از فرضیه‌های b پیشنهاد می‌گردد استفاده‌کنندگان و تحلیلگران مالی رعایت تبصره ۲ ماده ۱۰ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار، مصوب جلسه ۱۳۸۶/۰۵/۰۸ و اصلاحیه‌های مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۷ و ۱۳۹۲/۰۴/۳۱ شورای عالی بورس و اوراق بهادار را در خصوص رعایت موضوع دوره تصدی حسابرسان کنترل نمایند و نسبت به تغییر حسابرسان در شرکت‌ها بعد از سال ارائه گزارش حسابرسی با بندهای اساسی، حساس باشند، چرا که تحریف‌های با اهمیت می‌تواند عاملی برای سقوط قیمت سهام باشد.

فهرست منابع

- (۱) باباجانی، جعفر، قاسم بولو و علی عالی‌زاده، (۱۳۹۱)، "رابطه بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و ارتباط ارزشی جریان نقدی عملیاتی و اقلام تعهدی"، فصل‌نامه بورس اوراق بهادار، ۴(۱۳)، صص ۲۱۱-۱۹۱.
- (۲) بنی‌مهد، بهمن، مهدی عربی و شیوا حسن‌پور، (۱۳۹۵)، "پژوهش‌های تجربی و روش‌شناسی در حسابداری (همراه با کاربرد نرم‌افزارهای SPSS22, EVIEWS9 و STATA12"، تهران: انتشارات ترمه.
- (۳) توانگر حمزه کلایی، افسانه و مهدی اسکافی اصل، (۱۳۹۷)، "ارتباط بین قدرت مدیرعامل، ویژگی‌های کمیته حسابرسان و کیفیت کنترل داخلی"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسان، ۱۰(۳۸)، صص ۲۰۷-۱۸۷.
- (۴) جامعه حسابداران رسمی، (۱۳۹۲)، "دستورالعمل مؤسسات حسابرسان معتمد سازمان بورس اوراق بهادار"، مصوب جلسه ۱۳۸۶/۰۵/۰۸ و اصلاحیه‌های مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۷ و ۱۳۹۲/۰۴/۳۱ شورای عالی بورس
- (۵) حساس یگانه، یحیی و اسماعیل توکل‌نیا، (۱۴۰۰)، "بررسی ارتباط کیفیت گزارشگری مالی و سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت و نقش تعدیلی فرصت‌های رشد"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسان، ۱۳(۴۹)، صص ۹۷-۱۱۷.
- (۶) خزایی، مهدی، حسن زلّقی و عباس افلاطونی، (۱۴۰۰)، "نقش تعدیل‌گر ساختار مالکیت بر رابطه قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و مدیریت سود"، پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۱(۳۹)، صص ۲۲-۱. <http://doi.org/10.22051/JERA.2018.19475.1968>
- (۷) خواجوی، شکر الله و امین ناظمی، (۱۳۸۴)، "بررسی ارتباط بین سود و بازده سهام با تأکید بر نقش اقلام تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسان، ۱۲(۴۰)، صص ۶۰-۳۷.
- (۸) درخشان مهر، آرش و صبا کرمی، (۱۳۹۸)، "تأثیر دوره تصدی مدیرعامل و اندازه مؤسسه حسابرسان بر کیفیت اطلاعات حسابداری"، چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۲(۶)، صص ۳۰-۱۷.
- (۹) رجب‌دری، حسین، حمیدرضا و کیلی‌فرد، حجت‌الله سالاری و علی امیری، (۱۴۰۱)، "رابطه نظریه‌های اخلاقی و رفتار اخلاقی در قضاوت حسابرسان"، قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری و حسابرسان، ۱(۱)، صص ۱۴۲-۱۱۳، doi: 10.30495/jdaa.2022.691739
- (۱۰) رضانی، حسین‌رضا، کاوه آذین‌فر، حمیدرضا غلام‌نیاروشن و رضا فلاح، (۱۴۰۱)، "نقش فرهنگ اسلامی و تجربه حسابرسان در رابطه بین انصاف متقابل و کیفیت حسابرسان در شرایط محیطی ایران"، قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری و حسابرسان، ۱(۲)، صص ۱۶۳-۱۴۳. <https://dx.doi.org/10.30495/jdaa.2022.693143>
- (۱۱) ریاحی بلکویی، احمد، (۱۳۹۲)، "تئوری‌های حسابداری"، جلد ۱ و ۲، ترجمه پارسائیان، علی، تهران: انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی، صص ۵۲۸، ۵۳۰، ۶۴۵، ۹۵
- (۱۲) سایت جامعه حسابداران رسمی ایران (۱۴۰۱)

- ۱۳) عارف‌منش، زهره و مهران موسوی، (۱۴۰۱)، "تأثیر هویت حرفه‌ای حسابرس بر رابطه خودکارآمدی مذاکرات حسابرس و صاحبکار با بی‌طرفی"، قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری و حسابرسی، ۱(۳)، صص ۲۴-۱، doi: 10.30495/jdaa.2022.693171
- ۱۴) علی‌اکبری، علی و سیدحسام وقفی، (۱۴۰۱)، "تحلیل سطح فناوری اطلاعات بر میزان احتمال خطر اقامه دعوا علیه حسابرس با تأکید بر نقش کیفیت حسابرسی و تخصص حسابرس"، قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری و حسابرسی، ۱(۱)، صص ۱۱۱-۹۱، Doi: 10.30495/jdaa.2022.691738
- ۱۵) علی‌زاده‌گان، لیلا، محمود صمدی‌لرگانی و محسن ایمنی، (۱۴۰۱)، "تأثیر تیپ شخصیتی و اخلاق حرفه‌ای بر توانایی حسابرسان در کشف تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه‌ریزی‌شده با نقش تردید حرفه‌ای"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۴(۵۴)، صص ۷۸-۴۹، doi: 10.30495/faar.2022.693669
- ۱۶) قائمی، محمدحسین، محمود قیطاسوند و محمود توجکی، (۱۳۸۲)، "تأثیر هموارسازی سود بر بازده سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۱۰(۳۳)، صص ۱۵۰-۱۳۱.
- ۱۷) مجلس شورای اسلامی، (۱۳۷۲)، "قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح بعنوان حسابدار رسمی" (مصوب ۲۱ دی ۱۳۷۲ و اصلاحیه مورخ ۱۷ بهمن ۱۳۷۲)
- ۱۸) مدانلو، فاطمه، آرش نادریان، علی خوزین و جمادوردی گرگانلی دوجی، (۱۴۰۰)، "بررسی رابطه جریان وجوه نقد آزاد، حساسیت سرمایه‌گذاری و نقش تعدیل‌گری محدودیت مالی"، اقتصاد مالی، ۱۵(۴)، صص ۳۳۱-۳۰۹، 10.30495/FED.2021.687932
- ۱۹) مرفوع، محمد، سیدمصطفی حسن‌زاده دیوا، (۱۳۹۹)، "مدیریت سود؛ رفتارهای فرصت طلبانه، مکانیزم نظارتی و درماندگی مالی"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۲(۴۸)، صص ۷۰-۴۳.
- ۲۰) نیکبخت، محمدرضا، غلامرضا سلیمانی امیری، منصور مومنی و امیرحسین حسین‌پور، (۱۴۰۰)، "تأثیر اغواگری مدیریت و انگیزه‌های مدیریت نسبت به مدیریت سود و ارتباط کمیته حسابرسی با حسابرس مستقل بر کیفیت قضاوت حسابرس"، پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۱(۳۹)، صص ۱۰۴-۷۵، <http://doi.org/10.22051/JERA.2020.28932.2581>
- ۲۱) ویسی‌زاده، وحید، جواد شکرخواه و میثم امیری، (۱۴۰۰)، "مدل ترکیبی ارزش در معرض ریسک شبیه‌سازی تاریخی فیلتر شده مبتنی بر تبدیل موجک در افق‌های زمانی سرمایه‌گذاری مختلف در بورس اوراق بهادار تهران"، اقتصاد مالی، ۱۵(۴)، صص ۲۲-۱. 10.30495/FED.2021.687914
- 22) Aliakbari, A., Waqfi, S. (2022), "Analysis of IT Level on the Probability of Risk of Filing a Lawsuit against the Auditor with Emphasis on the Role of Audit Quality and Auditor Expertise", Journal of Judgment and Decision Making in Accounting and Auditing, Vol. 1 / No. 1 (Sequential 1), PP. 91-111. Doi : 10.30495/jdaa.2022.691738 (in persian)

- 23) Alina Dibrova. (2015), "Business Angel Investments: Risks and Opportunities", 11th International Strategic Management Conference 2015", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, No. 207, PP. 280 – 289. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.10.097>
- 24) Alizadegan, L, Samadi Lorgani, M, Imeni, M, (2022), "The Effect of Personality Type and Professional ethics on Auditors' Ability to Detect Fraud Using the Theory of Planned Behavior by the Role of Professional Skepticism", *Financial Accounting and Auditing Researches* Vol. 14, Issue 54, PP.49-78, doi: 10.30495/faar.2022.693669, (in persian)
- 25) Aref Manesh, Z, Mousavi, M,(2022), "The Effect of Auditor's Professional Identity on the Relationship between the Self-efficacy of Auditor-client Negotiations and Objectivity", *Financial Accounting and Auditing Researches*, Vol. 1, Issue 3, PP.1-24, doi: 10.30495/jdaa.2022.693171, (in persian)
- 26) Babajani, J, Bolo, Q and Alizadeh, A. (2012), "The Relationship between Investment Opportunities and the Value Relationship of Operating Cash Flow and Accruals", *Stock Exchange Journal, Electronic Database of Exchange Organization Magazines / Year: 4, Issue: 13, PP. 191-211, (in persian)*
- 27) Bani Mahd, B, Arabi, M and Hassanpour, Sh. (2016), "Experimental and Methodological Research in Accounting (with the Use of SPSS22, EVIEWS9 and STATA12 Software)", *Termeh Publications*, second edition. (in persian)
- 28) Becker, C.L., DeFond, M.L., Jiambalvo, J., Subramanyam, K.R. (1998), "The Effect of Audit Quality on Earnings Management", *Contemporary Accounting Research*, No. 15, PP. 1–24.
- 29) Brandon Gipper, Luzi Hail, Christian Leuz. (2018), "On the Economics of Audit Partner Tenure and Rotation: Evidence from PCAOB Data".
- 30) Carlos López-Gutiérrez, Sergio Sanfilippo-Azofra, Begoña Torre-Olmo.(2015), "Investment Decisions of Companies in Financial Distress", *BRQ Business Research Quarterly*, No. 18, PP. 174-187. <https://doi.org/10.1016/j.brq.2014.09.001>
- 31) DeFond, M.L., T.J. Wong, and S.H. Li. (2000), "The Impact of Improved Auditor Independence on Audit Market Concentration in China", *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 28, No. 3, PP. 269-305.
- 32) Derakhshan Mehr, A and Karami, S. (2018), "The Effect of CEO Tenure and the Size of the Audit Firm on the Quality of Accounting Information", *Journal of Accounting and Management*, Vol. 2, No. 6, PP. 30-17,(in persian)
- 33) Francesco Scalera, Sylva Žáková Talpová. (2014), "International Rrecession and MINTs Development: An Investment Opportunity to Relaunch Italian Companies?", 10th International Strategic Management Conference. Available online at www.sciencedirect.com. 1877-0428 © 2014 The Authors. Published by Elsevier Ltd. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license, (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>). Peer-review under responsibility of the International Strategic Management Conference. doi: 10.1016/j.sbspro.2014.09.141, *ScienceDirect, Procedia - Social and Behavioral Sciences* 150 (2014) PP. 1248 – 1259.
- 34) Francis J, Micheal S. A.(2007), "Re-examination of the Persistence of Accruals and Cash Flows", *Journal of Accounting and Economics*, 43, PP. 413-45.
- 35) Ghaemi, M Hussein, Ghiyasvand, M and Tojaki, M. (2011), "The Effect of Earnings Smoothing on Stock Returns of Companies Listed on the Tehran Stock Exchange", *Journal of Accounting and Auditing Reviews*, Vol. 10, No. 33, PP. 131-150,(in persian)
- 36) Hanwen Chen & Jeff Zeyun Chen & Gerald J. Lobo & Yanyan Wang. (2011), "Effects of Audit Quality on Earnings Management and Cost of Equity Capital: Evidence from China",

- Contemporary Accounting Research, Vol.28, No. 3, PP. 892-925. / Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=1105539>
- 37) Hasas Yeganeh, Y, Tavaklonia, I, (2021), "Investigating the Relationship between Financial Reporting Quality and Investment in Fixed Assets and the Adjusting Role of Growth Opportunities", Journal of Financial Accounting and Auditing Research, Year 13, Issue 49, PP. 97-117,(in persian)
  - 38) Hewitt, Max and Hodge, Frank D. and Pratt, Jamie H.(2014), "How the Discovery of Accruals-Based vs. Real Earnings Management Affects Investment Decisions", the European Accounting Association Annual Congress, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2245204> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2245204>
  - 39) Hewitt, Max and Hodge, Frank D. and Pratt, Jamie H.(2015), "How Suspicions of the Method of Earnings Management and Its Underlying Motive Affect Investors' Trust in Managers and Willingness to Invest in the Firm", Accounting & Finance Association of Australia and New Zealand Conference, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2245204> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2245204>.
  - 40) Iman Sarwoko, Sukrisno Agoes.(2014), "International Conference on Accounting Studies 2014, ICAS 2014, 18-19 August 2014, Kuala Lumpur, Malaysia An Empirical Analysis of Auditor's Industry Specialization, Auditor's Independence and Audit Procedures on Audit Quality: Evidence from Indonesia", Available online at www.sciencedirect.com, Procedia - Social and Behavioral Sciences 164, PP. 271-281.
  - 41) Instructions of the trusted auditing firms of the Stock Exchange Organization, approved by the meeting on 2007/08/05 and the amendments dated 2011/11/17 and 2012/04/31 of the Supreme Council of the Stock Exchange and Securities,(in persian)
  - 42) International Standards Auditing (ISA) No.320, Materiality in Planning and Performing an Audit, International Auditing and Assurance Standards Board, 2021.
  - 43) Iranian Society of Certified Public Accountants Website (2019),(in persian)
  - 44) Jalil Ibrahim Salih, Hakeem Hammood Flayyih. (2021), "Impact of Audit Quality in Reducing External Audit Profession Risk", International Journal of Innovation, Creativity and Change / May-June 2021, Vol. 13, Issue 7. PP. 176-199.
  - 45) James S. Linck, Jeffry Netter, and Tao Shu. (2013), "Can Managers Use Discretionary Accruals to Ease Financial Constraints? Evidence from Discretionary Accruals Prior to Investment", The Accounting Review, Vol. 88, No. 6, PP. 2117-2143. / Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=SSRN-id1573147>
  - 46) Jing Du, Wanfu Li, Bin Lin, Yu Wang. (2018), "Government Integrity and Corporate Investment Efficiency", China Journal of Accounting Research, Publisher: Elsevier. Date: September 2018, <http://dx.doi.org/10.1016/j.cjar.2017.03.002>.
  - 47) Kam-Wah Lai. (2009), "Does Audit Quality Matter more for Firms with High Investment Opportunities?", Journal of Accounting And Public Policy, Vol. 28. Issue 1, School of Accounting and Finance, The Hong Kong Polytechnic University, Hung Hom, Hong Kong J. Account. Public Policy 28 (2009) PP. 33-50 journal homepage: www.elsevier.com/locate/jaccpubpol Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=SSRN-id296899>.
  - 48) Khajavi, Sh and Nazemi, A (2005), "Study of the Relationship between Earnings and Stock Returns with Emphasis on the Role of Accruals in the Tehran Stock Exchange", Journal of Accounting and Auditing Reviews, Vol. 12, No. 40, PP. 37-60,(in persian)

- 49) Khazaei, M, Zalqi, H and Aflatoni, A (2021), "The Moderating Role of Ownership Structure on the Relationship between Comparability of Financial Statements and Earnings Management", *Journal of Empirical Accounting Research*, Year 11, No. 39 , PP. 1-22. <http://doi.org/10.22051/JERA.2018.19475.1968>, (in persian)
- 50) Law on the Use of Professional and Professional Services of Competent Accountants as Certified Public Accountants (approved on December 12, 1993 and amended on February 6, 1993 by the Islamic Consultative Assembly), (in persian)
- 51) Lennox, C., X. Wu and T. Zhang. (2016), "The Effect of Audit Adjustments on Earnings Quality: Evidence from China", *Journal of Accounting and Economics* 61, PP. 2-3, 545-562.
- 52) Listya Yuniastuti Rahmina, Sukrisno Agoes.(2014), "Influence of Auditor Independence, Audit Tenure, and Audit Fee on Audit Quality of Members of Capital Market Accountant Forum in Indonesia", *International Conference on Accounting Studies 2014, ICAS 2014*, PP. 18-1, Kuala Lumpur, Malaysia, Available online at www.sciencedirect.com, *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 164 (2014) PP. 324 – 331.
- 53) Louis KC Chan, Yasushi Hamao and Josef Lakonishok. (1991), "Fundamentals and Stock Returns in Japan", *Journal of Finance*, Vol. 46, issue 5, PP. 1739-64.
- 54) Marfou, M, Hassanzadeh Diva, S. (2020), "Profit Management; Opportunistic Behaviors, Financial Supervision Mechanism and Helplessness", *Journal of Financial Accounting and Auditing Research*, Twelfth Year, No. 48, PP. 43-70,(in persian)
- 55) Modanlo, F., Naderian, A., Khozin, A., Gorganlidoji, J. (2021), "Investigating the Relationship between Free Cash Flow, Investment Sensitivity and the Moderating Role of Financial Constraints", *Journal of Financial Economics*, Vol. 15, No. 4 (57 consecutive) PP. 309- 331. [10.30495/FED.2021.687932](https://doi.org/10.30495/FED.2021.687932) (in persian)
- 56) Nikbakht, M, Soleimani Amiri, Gh, Momeni, M and Hosseinpour, A. (2021), "The Impact of Management Seduction and Management Motivations on Earnings Management and the Audit Committee's Relationship with the Independent Auditor on the Quality of the Auditor's Judgment", *Journal of Empirical Accounting Research*, Year 11, Issue 39, PP. 75-104,(in persian)
- 57) Nina Ershova. (2017), "Investment Climate in Russia and Challenges for Foreign Business: The Case of Japanese Companies", *Journal of Eurasian Studies*, <https://doi.org/10.1016/j.euras.2017.03.001>, *Journal of Eurasian Studies* 8, PP. 151–160.
- 58) Olga Berezhinskaya. (2017), "Investment Drought in the Russian Economy: Structural Characteristics and Turnaround Perspectives", <https://doi.org/10.1016/j.ruje.2017.02.005>, *Russian Journal of Economics*, Vol. 3, Issue 1, PP. 71-82.
- 59) Ozili K.PetersonThankom G.Arun. (2018), "Income Smoothing among European Systemic and Non-systemic Banks", *The British Accounting Review* Vol. 50, Issue 5, PP. 539-558. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2018.03.001>
- 60) Preeti Choudhary, Kenneth Merkley, Katherine Schipper. (2020), "The Last Chance to Improve Financial Reporting Reliability: Evidence from Recorded and Waived Audit Adjustments", First Version: October 2019- This Version: July 2020, PCAOB Data*.
- 61) RajabDari, H, Vakilifard, H, Salari, H, Amiri, A, (2022), "The Relationship between Ethical Theories and Ethical Behavior in Auditors' Judgments", *Financial Accounting and Auditing Researches* Vol. 14, Issue. 53, PP.113-142, Doi: [10.30495/jdaa.2022.691739](https://doi.org/10.30495/jdaa.2022.691739), (in persian)
- 62) Ramezani, H., Azinfar, K., Gholamniaroshan, H., Fallah, R. (2022), "The Rle of Islamic Culture and Auditor's Experience in Mutual Fairness and the Quality of Audit in the Iranian Environment", *Journal of Judgment and Decision Making in Accounting and Auditing*, Vol. 1, No. 2 (consecutive 2), PP. 143-163 <https://dx.doi.org/10.30495/jdaa.2022.693143>(in persian)

- 63) Riahi Balkoui, A, (2013), "Accounting Theories", Vol. 1 and 2, translated by Parsaiyan, A, Cultural Research Office Publications, PP. 528, 530, 645, 95,(in persian)
- 64) Shenglan Chen, Hui Ma. Peer.(2017), "Effects in Decision-making: Evidence from Corporate Investment", China Journal of Accounting Research, Vol. 10, Issue 2, PP. 167-188. open access, <https://doi.org/10.1016/j.cjar.2016.11.002>
- 65) Sidney C M Leung, Bin Srinidhi, and Lingmin Xie. (2017), "Audit Tenure, Information Asymmetry and Earnings Quality", Electronic copy available at: <https://ssrn.com/abstract=2941949>.
- 66) Simon D.Norton.(2018), "Suspicion of Money Laundering Reporting Obligations: Auditor Compliance, or Sceptical Failure to Engage?", Journal Homepage: www.elsevier.com/locate/cpa, Critical Perspectives on Accounting, 50, PP. 56-66. <http://dx.doi.org/10.1016/j.cpa.2017.09.003>
- 67) Sungg C.Bae.(2009), "On the Interactions of Financing and Investment Decisions", Managerial Finance, Vol. 35, PP. 691-699.
- 68) Tawangar Hamzeh Kolaei, A, Skaffi Asl, M, (2017), "The Relationship between the Power of the CEO, the Characteristics of the Audit Committee and the Quality of Internal Control", Financial Accounting and Auditing Researches, Vol. 10, Issue 38, PP. 187-207, (in persian)
- 69) Voysizadeh, V., Shokrkhah, J., Amiri, M. (2021), "Wavelet based Filtered Historical Simulation Value at Risk Model in different Time Horizons in Tehran Stock Exchange", Journal of Financial Economics, Vol. 15 , Issue 4 (series 57), PP. 01-22. 10.30495/FED.2021.687914 (in persian)
- 70) Wilkinson & Clements. (2006), "Do Leverage, Dividend Payout, and Ownership Concentration Influence Firms' Value Creation?", Emerging Markets Finance & Trade, Vol. 46, No. 3, PP. 80-94.

Explanation of Income Smoothing in terms of Financing and Auditor's Judgment in Companies with Different Investment Opportunities

Omid Sabaghiyan Toosi¹

Zahra Moradi²

Shohreh Yazdani³

Received: 13 / April / 2023   Accepted: 20 / June / 2023

Abstract

This study explaining the income smoothing in terms of financing and auditor's judgment in companies with different investment opportunities.

The data of 320 companies have been analyzed using eviews econometric software. Through the median value in each investment opportunity criteria, the population was classified into two groups of companies with high and low investment opportunities. Then hypotheses were tested using unstructured estimation with (OLS) and (ARMA) methods.

Findings shows in companies with high investment opportunities there is a positive relationship between income smoothing and financing that are separated by the MEQLDTA criteria but in the GROWTHPPE criteria was observed a negative relationship. In companies with low investment opportunities there isn't a relationship between income smoothing and financing that are separated by the MB criteria, but in PPEQGMEQLD criteria was observed a negative relationship. The explanatory variables of the auditor's judgment in both groups have an effect on the control of income smoothing.

The findings can be used to identify companies with high investment opportunities. In order to achieve the expected return, it is recommended to pay attention to the auditor's judgment and experience in controlling income smoothing and financing method of companies.

By comparing the determination coefficients and Durbin Watson's statistics, it was found that in companies with high investment opportunity, the MEQLDTA criteria and in companies with low investment opportunity, the MB criteria are optimal criterias for distinguishing investments opportunities.

Keywords: Professional Judgment, Materiality, Income Smoothing, Financing, Investment Opportunities.

¹. Department of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran. omidsabaghiyan@yahoo.com

². Department of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran. (Corresponding Author): z-moradi@damavandiau.ac.ir

³. Department of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran. yazdani-82@yahoo.com